

Τρίτο Σεμινάριο Πνευματικών - Εξομολόγων της Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας](#)

Την Δευτέρα 17 Νοεμβρίου 2025 πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Αποστόλου Παύλου Μεγάλης Χώρας, το 3ο κατά σειρά Σεμινάριο Επιμόρφωσης των Ιερέων της Ιεράς Μητροπόλεως Αιτωλίας και Ακαρνανίας, οι οποίοι διακονούν το Μυστήριο της Ιεράς Εξομολογήσεως. Συμμετείχαν οι 77 Κληρικοί, οι οποίοι είναι Πνευματικοί, καθώς και 20 ακόμα, που πρόκειται στο προσεχές διάστημα να χειροθετηθούν Πνευματικοί για τις ποιμαντικές ανάγκες της τοπικής μας Εκκλησίας. Το γενικό θέμα ήταν: «Η Αντιμετώπιση

του Μυστηρίου της Εξομολογήσεως εκ μέρους των Πνευματικών».

Στην εναρκτήρια προσλαλιά του, ο Σεβασμιώτατος **Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας** κ. Δαμασκηνός καλωσόρισε τόσο τους ομιλητές, τους οποίους παρουσίασε και επήνεσε για το ακαδημαϊκό τους έργο και την ποιμαντική τους εμπειρία στο Ιερό Μυστήριο της Εξομολογήσεως, όσο και τους συμμετέχοντες Κληρικούς.

«Θεωρούμε πάρα πολύ σημαντικό να επιμορφώνονται συστηματικά όλοι οι Κληρικοί που έχουν επιφορτιστεί με το διακόνημα του Μυστηρίου της Ιεράς Εξομολογήσεως και της πνευματικής καθοδήγησης των ανθρώπων», ανέφερε χαρακτηριστικά και απευθυνόμενος στους Πνευματικούς τόνισε: «Αντιλαμβάνεστε πόσο σημαντικό είναι το έργο σας, το οποίο αφορά την σωτηρία των ψυχών των ανθρώπων. Ουσιαστικά, καλείστε μέσα στο Μυστήριο αυτό να διαχειριστείτε το έλεος, την αγάπη και την μακροθυμία του Θεού. Είναι το κατ' εξοχήν Μυστήριο της αγάπης, αλλά και της ελευθερίας, μέσα στο οποίο ο πιστός εμπιστεύεται τον Πνευματικό του Πατέρα και στο πρόσωπό του βλέπει τον ίδιο τον Θεό και αισθάνεται την ανάγκη να επανασυνδεθεί μαζί Του, αναγνωρίζοντας τα λάθη και τις αδυναμίες του και εκζητώντας το έλεος και την χάρη του Θεού».

Παρουσιάζοντας τους εισηγητές, ανέφερε: «επιτρέψτε μου να εκφράσω την μεγάλη μου χαρά, γιατί σήμερα έχουμε κοντά μας τρεις κορυφαίους Κληρικούς από την Θεσσαλονίκη και από τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της Συμπρωτεύουσας και ιδίως την Θεολογική Σχολή. Και τους τρεις τους περιβάλλουμε με πολλή αγάπη και πολύ σεβασμό και αναγνωρίζουμε το τεράστιο έργο που έχουν επιτελέσει, την μεγάλη εμπειρία που έχουν αποκομίσει, την αγάπη τους για την αγία μας Εκκλησία και την αγωνία τους για την συστηματική επιμόρφωση των Ιερέων».

Την πρώτη εισήγηση παρουσίασε ο **Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας Γιάγκου**, Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Αγίας Θεοδώρας της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης και Προϊστάμενος του Ιερού Ναού Παναγίας Λαοδηγήτριας Θεσσαλονίκης. Το θέμα της εισηγήσεώς του ήταν: «Η Διάκριση του πνευματικού πατέρα: όρια αγάπης και παιδαγωγικής στην επιβολή επιτιμίων».

Αναφέρθηκε στην **αρετή της διάκρισης**, η οποία οφείλει να κοσμεί τον Πνευματικό Πατέρα. Ενώ ως προς τα επιτίμια σημείωσε, ότι πρέπει να αποτελούν θεραπευτικό μέσο και όχι εμπόδιο στη διαμόρφωση της σχέσης του πιστού με τον Θεό. Η Εξομολόγηση ως Μυστήριο, αποτελεί υπαρξιακή ευθύνη και όχι δικανική διαδικασία διαγραφής αμαρτημάτων. Το έλεος Του Θεού επέρχεται μέσα από την

ειλικρινή ταπείνωση.

Ο αληθινός Πνευματικός δεν ασκεί εξουσία, αλλά γκρεμίζει κάθε τι δικό του και βιώνει τη χαρά της πνευματικής αφύπνισης και της επιστροφής του μετανοημένου αμαρτωλού στο δρόμο της συμφιλίωσης με τον Θεό. Σε αυτό το επίπεδο, τα επιτίμια καθίστανται παιδαγωγικά μέσα θεραπείας και όχι “όπλα” εξουσίας ή ποινικοποίησης του αμαρτωλού και της αμαρτίας.

Ως προς την επιβολή ορίων αγάπης και παιδαγωγίας, ο εισηγητής επεσήμανε, ότι το επιτίμιο δε μπορεί να αποτελεί αδιάκριτη προσέγγιση, ούτε να περιορίζεται μόνο στη στέρηση της Θείας Κοινωνίας. Χρειάζεται πνευματική ωριμότητα εκ μέρους και του Πνευματικού και του Εξομολογούμενου στη χρήση των επιτιμίων. Τα επιτίμια να αντικατοπτρίζουν το βασικό σκοπό του Μυστηρίου της Εξομολογήσεως που δεν είναι να δημιουργήσει «καλούς ανθρώπους», αλλά να γεφυρώσει τη διασαλευμένη σχέση του ανθρώπου με Τον Θεό.

Την **δεύτερη εισήγηση, με θέμα: «Ακρίβεια και Οικονομία στο Μυστήριο της Εξομολογήσεως»**, ανέπτυξε ο **Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Καλλιακμάνης**, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ο π. Βασίλειος, αρχικά παρουσίασε λόγους από την διδασκαλία του Οσίου Σωφρονίου του Αθωνίτου σχετικούς με το Μυστήριο της Εξομολογήσεως, λέγοντας ότι «το έργο του πνευματικού είναι φοβερόν, διότι, εάν οι άνθρωποι προσέρχονται εις τον ιερέα αναμένοντες να ακούσουν παρ’ αυτού καθαρώς το θέλημα του Θεού και αντ’ αυτού λάβουν υπόδειξιν προερχομένην εκ της προσωπικής λογικής του πνευματικού, ήτις δύναται να μη είναι ευάρεστος εις τον Θεόν, οδηγούνται εις αβεβαίαν οδόν και προκαλείται εις αυτούς ζημία».

Ο Άγιος Σωφρόνιος επίσης τόνιζε, ότι «είναι απαραίτητον, όπως και ο ίδιος ο πνευματικός, εν τη προσωπική αυτού πείρα, γνωρίζη εκ των προτέρων, ει δυνατόν, όλην την κλίμακα των πνευματικών καταστάσεων, περί των οποίων τολμά να ομιλή εις τους άλλους».

Η **Εκκλησία και οι πνευματικοί πατέρες** οικονομούν τα πράγματα, εφαρμόζουν δηλαδή το «κατ’ οικονομίαν» με γνώμονα το σεβασμό του αυτεξουσίου, την σωτηρία του ανθρώπινου προσώπου, την ιστορικότητα αλλά και το ευαγγελικό πνεύμα. Δεν φονεύουν το φυσικό θέλημα των ανθρώπων, αλλά συμβάλλουν στην ενεργοποίηση της χάρης του Αγίου Βαπτίσματος.

Η αλήθεια στηρίζεται όχι απλώς σε ορισμένες γνώμες Πατέρων, αλλά στην Αγία

Γραφή, τις Οικουμενικές Συνόδους και στην κοινή θέση των Πατέρων στα διάφορα θέματα. «Ἡμῖν οὐ μέλει τί εἶπον, ἢ τί ἐφρόνησαν μερικοί Πατέρες», γράφει ο ὁσιος Νικόδημος Ἀγιορείτης, «ἀλλά τί λέγει ἡ Γραφή, καί αἱ οἰκουμενικάί σύνοδοι, καί ἡ κοινή τῶν Πατέρων δόξα». Καί καταλήγει: «Οὐ γάρ δόγμα συνιστᾷ ἡ γνώμη τινῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ». Υπάρχουν πολλά πρακτικοθητικά θέματα, τα οποία οι Πατέρες αντιμετώπισαν με διαφορετικό τρόπο για ιστορικούς ἢ ἄλλους λόγους. Οι θέσεις τους αὐτές δεν ἔχουν δογματικό χαρακτήρα.

Επιπρόσθετα, ἡ ἐκκλησιαστική οικονομία, ὡς πρόσκαιρη παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια τῶν κανόνων δεν πρέπει νὰ θεωρεῖται μόνο ὡς ἐπιεικέστερη, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐστηρότερη ἐφαρμογή τους. Κάθε οἰκονόμος ψυχῶν, κάθε πνευματικός πατέρας, ἔχει τὴν πνευματική εὐχέρεια νὰ αὐξάνει καὶ νὰ ὀλιγοστεύει τὰ ἐπιτίμια σύμφωνα με τὴ διάθεση μετανοίας, τὶς κοινωνικές συνθήκες, τὰ πρόσωπα καὶ τὴν κατάσταση τῶν ἐξομολογουμένων. Νὰ οἰκονομεῖ με διάκριση τὴν πνευματική ωφέλεια τῶν Χριστιανῶν.

Ο **Ὁσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης** ἦταν ἐνθερμος υποστηρικτὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκρίβειας. Ἀναπολούσε τοὺς παλαιούς χρό-νους τῶν μεγάλων Πατέρων, τὸν χρυσὸ αἰῶνα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Δίδασκε καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ γίνονται σεβαστοὶ καὶ νὰ τηροῦνται οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ οἱ παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ἦθελε τὸν πνευματικό, ὄχι ἀπλῶς φύλακα κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν νόμων ἀλλὰ χαρισματικό νομοθέτη που ἔχει τὴν τόλμη νὰ σηκώνει τὸ βάρος τῶν πνευματικῶν τοῦ τέκνων. Ἐπειδὴ, ὁμως, γνώριζε, ὅτι συχνά δεν εἶναι δυνατὴ ἀπὸ ὅλους τοὺς Χριστιανούς ἡ τήρηση τῆς ἀκρίβειας καὶ μάλιστα τὴ στιγμή πού ἡ Ἐκκλησία βρισκόταν σὲ πολύχρονη αἰχμαλωσία, ἀποδεχόταν καὶ πρότεινε τὴν ἐκκλησιαστική οικονομία. Ποθοῦσε τὴν κατὰ Χριστὸν τελειότητα, ἀλλὰ ἦταν ἀνεκτικός ἀπέναντι στὴν ἀνθρώπινη ἀσθένεια.

Ἐπιμένει ὁ Ὁσιος στὴν ἀσκητική οδὸ καὶ τὴν εὐλικρινή **μετάνοια** παρὰ στὴν τυπικὴ τήρηση τῶν ἱερῶν κανόνων. Καὶ καταλήγει με ἕναν παράδοξο λόγο που ξαφνιάζει τὸν ἀναγνώστη «Καὶ ἀκρίβεια μεν εἶναι, αὶ νηστεία καὶ γονυκλισίαι ... δια τῶν ὁποίων γίνεται ὁ συντριμμός τῆς σαρκός, καὶ δουλαγωγία, καὶ ἀποχή τῶν ἡδονῶν ... Συνήθεια δε καὶ τύπος εἶναι, α) ὁ χωρισμός ἀπὸ τὰ μυστήρια ... καὶ β) ὁ χωρισμός καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτήν».

Ἀκολούθησε **διάλογος μετὰ τῶν Κληρικῶν**, κατὰ τὸν ὁποῖο τέθηκαν καίριες ἐρωτήσεις, λαμβάνοντας ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὲς καὶ τὸν Μητροπολίτη κ. Δαμασκηνό τὶς κατάλληλες ἀπαντήσεις.

Μετὰ τὸ διάλλειμα ὁ **Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος Ἀθανάσιος Γκίκας**

, Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παρουσίασε την τρίτη εισήγηση, με θέμα: **«Πνευματική καλλιέργεια και διά βίου θεολογική παιδεία του πνευματικού»**.

Ο εισηγητής τόνισε όσον αφορά την πνευματική ζωή, ότι ο χριστιανός που θέλει να χαρακτηρίζεται πνευματικός άνθρωπος και να είναι αληθινή η ζωή του με βάση την υπαρξιακή του προοπτική είναι ανάγκη να προσδιορίζεται από κάποια εμφανή στοιχεία στην καθημερινή του ζωή

Το πρώτο στοιχείο της πνευματικής ζωής είναι η μυστηριακή και η μυστική βίωση. Τί σημαίνει αυτό;

Αρχικά σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν να αποκτήσουμε το δώρο της πνευματικότητας μόνοι μας ό,τι και να κάνουμε. Όσο και αν προσπαθήσουμε χρειάζεται κάποιος άλλος να μας την δώσει, δηλαδή το Πνεύμα του Θεού, ο Παράκλητος που είναι «ο θησαυρός των αγαθών και ζωής χορηγός». Αυτός είναι το θησαυροφυλάκιο, από το οποίο βγαίνουν οι θησαυροί της πνευματικότητας, είναι η πηγή από την οποία βγαίνει και ξεχειλίζει η πνευματική ζωή. Πνευματικός είναι εκείνος που με μάτι λαμπερό και με στήθη φουσκωμένα έχει βάλει πλήρη και τρέχει για να ανέβη στον ουρανό. Δεν είναι ο καλός άνθρωπος. Είναι αυτός που γνωρίζει, ότι του χρειάζονται τα φτερά του Αγίου Πνεύματος για να πετάξει προς τον Θεό.

Η πνευματική ζωή είναι η «διανομή», το μοίρασμα «των βασιλικών χαρισμάτων» του Αγίου Πνεύματος που παρέχεται μέσα στην Εκκλησία με τα μυστήρια.

Η μυστική βίωση είναι η ένωση με τον Χριστό. Είναι η εμπειρία των αγίων που μας δείχνει, ότι, όταν ενωθούν με τον Θεό δεν δίνουν καμία σημασία στα στοιχεία που απαρτίζουν το κοσμικό φρόνημα. Αγωνίζονται στο τρίπτυχο άσκηση – κάθαρση – φωτισμός αγιασμός. Προσδοκούν τον Χριστό και Εκείνος τους κάνει μία κάθαρση στην καρδιά τους, φωτίζει την ψυχή και κατόπιν φτάνουν στην θεωρία του Θεού. «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά, ότι αυτοί τον Θεόν όψονται». Έπεται η απάθεια. Ούτε θυμός, ούτε οργή, ούτε φθόνος, ούτε στεναχώρια, ούτε αγωνία, ούτε αγανάκτηση! Κανένα πάθος! Και όπως είναι λαμπρή η ψυχή του, γίνεται σκεύος κατάλληλο για να χωρέσει τον Θεό.

Το δεύτερο στοιχείο της πνευματικής ζωής είναι το **μαρτυρικό πνεύμα**. Δηλαδή η ζωή μας είναι ένα μαρτύριο, είναι μια κλαψιάρικη κατάσταση και κακομοιριά; Κάθε άλλο. Η χριστιανική ζωή είναι χαρά, είναι πανηγύρι. Είναι όμως και ηρωισμός, γιατί στη ζωή υπάρχουν χαρές αλλά και τόσες πίκρες.

Δεν είναι δειλοί οι χριστιανοί, δεν είναι φιλόσαρκοι. Ξέρουν να ζουν. Ξέρουν όμως και να πεθάνουν για τον Χριστό. Έτσι ζούσαν και ζουν οι άγιοι της Εκκλησίας μας. Τη μαρτυρική τους ζωή την βλέπουμε στην άσκησή τους και στους εκούσιους πόνους. Θέλουν να δαπανήσουν τα νιάτα τους και να δώσουν τη ζωή τους, για να πάρουν τον Θεό, τον οποίο ποθούσε η ψυχή τους.

Όσον αφορά την θεολογική και πνευματική παιδεία, ο π. Αθανάσιος τόνισε ότι «βασικό στοιχείο της δια βίου θεολογικής παιδείας είναι η πνευματική μελέτη. Είναι η επαφή μας με τα βιβλία που μας πληροφορούν για το ταξίδι μας προς τον ουρανό. Αυτά, μέσα στα οποία, όταν τα διαβάζεις ξέρεις ότι μιλάει ο ίδιος ο Θεός. Είναι εργαλεία της πνευματικής ζωής και χωρίς αυτά είναι αδύνατον να φθάσει κανείς στον παράδεισο. Είναι τα βιβλία που η Εκκλησία μας ξεχώρισε με την ιστορία της και με τη ζωή της και με τα αίματά της, και μας τα έδωσε για να τα έχουμε καθημερινό εντρύφημα. Αυτά, στα οποία δεν διαβάζεις σκέψεις ανθρώπινες, κριτήρια ανθρώπινα, λογική ανθρώπινη, αλλά συναντάς την κρίση και τη λογική του Θεού, το Πνεύμα του Θεού. Ομιλεί ο ίδιος ο Θεός. Οι συγγραφείς τους είναι τα θεόπνευστα όργανα, τα οποία έγιναν υπηρέτες του Αγίου Πνεύματος.

Τα πνευματικά βιβλία είναι η Αγία Γραφή, τα Πατερικά βιβλία, οι βίοι των αγίων μας, και τα εκκλησιαστικά μας βιβλία.

Για να έχουμε σωστή επαφή με τα πνευματικά βιβλία και για να έχουν απήχηση μέσα στην ψυχή μας, χρειάζεται κόπος και προσευχή. Χρειάζεται πόθος και ξενιτεία, ενδιαφέρον και αδιαφορία, απόφαση και ηρωισμό.

Η πνευματική μελέτη μας προσφέρει πνευματική οικοδομή, μας δίνει τη θεία γνώση και τον θείο έρωτα, μας δίνει θεία βιώματα. Οι γραμμές και οι λέξεις του πνευματικού βιβλίου και μάλιστα της Αγίας Γραφής είναι τα ιμάτια του Χριστού. Όταν μελετώ την Αγία Γραφή σημαίνει κοινωνώ τον Χριστό.

Μετά τον διάλογο που ακολούθησε μεταξύ των συμμετεχόντων, ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός έκλεισε τις εργασίες του Σεμιναρίου. Ευχαρίστησε θερμά και τους τρεις εισηγητές για τις κατά πάντα εμπεριστατωμένες και θεολογικά άρτιες εισηγήσεις τους που γέννησαν αφορμές για σκέψη, προβληματισμό και διάλογο σε όλους τους Κληρικούς που συμμετείχαν.

«Θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό, ότι συγκεντρωθήκαμε όλοι μαζί, με μία κοινή ιδιότητα την οποία έχετε, την ιδιότητα του Πνευματικού. Να γνωρίζετε ότι αυτή την ιδιότητα την σέβομαι πολύ και σας εμπιστεύομαι όλους. Ανά πάσα στιγμή είμαι στη διάθεσή σας για να συζητήσουμε οποιοδήποτε θέμα αφορά την διακονία σας αυτή και τις εξειδικευμένες περιπτώσεις που αντιμετωπίζετε στο Μυστήριο της Εξομολογήσεως. Θέλω να θυμάστε, ότι όπως κάθε Μυστήριο, έτσι και το Μυστήριο της Εξομολογήσεως έχει και το ορατό και το αόρατο στοιχείο. Μη μείνετε μόνο σε αυτά που βλέπει ο οφθαλμός του σώματός σας, αλλά δείτε και με τον οφθαλμό της ψυχής σας. Και τότε θα διακρίνετε, ότι στο Μυστήριο αυτό παρίσταται ο ίδιος ο Χριστός. Δεν είναι δύο τα πρόσωπα, εσείς και ο εξομολογούμενος, αλλά είναι τρία. Προσπαθήστε να ακούτε τους ανθρώπους, με τον τρόπο που άκουγε ο Χριστός. Να τους μιλάτε, όπως θα μιλούσε ο Χριστός. Ειπώθηκε σαφέστατα, ότι κανόνας μας είναι το Ευαγγέλιο του Χριστού.

Όταν κάποιος εισέρχεται στο Εξομολογητήριο, έρχεται συνειδητά, γιατί το επιθυμεί και «τον ερχόμενον προς με, ου μη εκβάλλω έξω». Να θυμάστε και κάτι ακόμα. Αυτό που είπε ο Χριστός: «δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι καγώ αναπαύσω υμάς». Οι άνθρωποι θέλουν να αναπαυθούν και οφείλουμε να τους αναπαύσουμε. Στο Μυστήριο της Εξομολογήσεως λειτουργούμε την αγάπη του Χριστού, τόνισε ολοκληρώνοντας ο Σεβασμιώτατος και προέτρεψε τους Κληρικούς: «Φανερώστε την αγάπη του Χριστού, η οποία όλα μπορεί να τα μεταμορφώσει. Αφήστε τους ανθρώπους να μετάσχουν αυτής της αγάπης και όλα τα υπόλοιπα θα αλλάξουν, όπως άλλαξε ο Ζακχαίος, ο Ματθαίος, η Σαμαρείτιδα, ο ληστής. Αν όμως κρύψετε ή παραμορφώσετε την αγάπη του Χριστού τίποτα δεν μπορεί να συμβεί. Αυτή η αγάπη είναι η μεγαλύτερη δύναμη μέσα στο Μυστήριο της Εξομολογήσεως που μπορεί πραγματικά να μεταμορφώσει, να αναγεννήσει και να ανακαινίσει τον όλο άνθρωπο».

Περισσότερες φωτογραφίες [ΕΔΩ](#)